

OPONENTSKÝ POSUDEK NA MAGISTERSKOU PRÁCI
(Posudek oponenta)

Práci předložila: **Bc. Petra Palivcová**

Název práce: **Vliv územních sporů na pozici Japonska v regionu východní Asie**

Autorka se uspokojivě vypořádala se stále aktuálním a často diskutovaným, ale v českém prostředí dosud přehledně nezpracovaným tématem vybraných územních sporů v regionu Východní Asie. Za cíl si stanovila posoudit vliv tří sporů Japonska na vztahy s jeho sousedy, na jeho pozici „regionálního hegemonu“ i na stabilitu Východní Asie jako celku a navrhnout způsoby jejich řešení. Nutno předeslat, že jde o téma velmi obtížné a komplexní; spjaté s řadou otázek historických, hospodářských, vnitropolitických i zahraničněpolitických. Existuje k němu bezpočet sekundárních pramenů, které však často reflektují postoj té či oné strany, což pochopitelně klade výrazné nároky na jejich nezaujaté zhodnocení. Autorka si i s tímto úkolem poradila vcelku dobře. Upozorním pouze na to, že z 6. století nemůže být vlastnictví ostrůvku Tok věrohodně doloženo, protože dochovaná korejská kronika pochází až z 12. st. (srov. str. 37).

První část (kap. 1-2) práce podává přehledný popis tradičního postavení Japonska v regionu a zdařilá je i sumarizace nejvýznamnějších politicko-geografických přístupů, které se mu věnují. Od prostřední části (kap. 3-4) však práce působí mnohem méně koherentním dojmem a některé pasáže se nejednou opakují i v poslední kapitole. V kapitole 3 (str. 26-72) je navržena řada argumentů od historických přes geografické po právní. Ty jsou navíc podávány bez časového sledu a doplňovány o momenty (např. angažmá pravicových organizací - str. 30, význam nerostných surovin pro okolní země - str. 32, bilaterální vztahy či historické reminiscence - str. 43), které by čtenář očekával až v dalších kapitolách: Dopad sporů na vnitropolitickou scénu (kap. 4) a Zahraniční politika moderního Japonska (kap. 5). Utřídění argumentů např. podle tematického klíče by autorku i čtenáře ušetřilo často zbytečných „repeté.“ S autorkou je možno souhlasit v tom, že japonské politické strany mají na územní spory velmi blízké názory, rozhodně by si ale jejich analýza v „kapitole 4.“ (čítá 2,5 normostrany, sic!) zasloužila podrobnější rozbor. Kromě stran jsou součástí vnitropolitické scény rovněž zájmové skupiny (např. Liga Korejců žijících v Japonsku), které nejsou ani zmíněny (str. 73-75).

Autorka se boužel nevyvarovala nepřesností: vzhledem k povaze práce i několika podstatných. K těm zanedbatelným patří fakt, že Omoto dake není ostrov, ale hora na ostrově Išigaki (str. 26). Japonské vlastnictví ostrůvků Dandžo gunto korejská strana nepochybněvala (str. 115), ale tvrdí, že Japonsko nemá právo od nich odvozovat exkluzivní ekonomickou zónu, proto e nejsou obyvatelné. Věnujme se však podstatnějším nepřesnostem/neznalostem. Z tohoto důvodu se na ostrůvek Tok/Take přistěhovali manželé - občané Korejské republiky, a není tudíž obydlen jen „lachtany a racky“ (str. 37).

U sporné ostrovní skupiny Senkaku/Tiao-jü-tchaj autorka na str. 26 sice správně uvádí vzdálenost jak od Okinawy tak i nejbližších japonských ostrovů (cca 150 km), ale neuvádí nejbližší taiwanský ostrov Pengjia (cca 140 km); je uvedena pouze vzdálenost na samotný ostrov Taiwan (180 km). Čína své nároky nevznesla „až ve druhé polovině 70. let,“ ale již v roce 1971 (nejprve Čínská republika a záhy i ta lidová). Rovněž není pravda, že naposledy tak Taiwan učinil v roce 1996 (str. 89), loni to byl prezident Chen Shui-bian, který se navíc demonstrativně vydal na nejsevernější území kontrolované Taiwanem: ostrov Pengjia. Na str. 87 autorka vzbuzuje dojem, že se samo Japonsko snaží změnit strukturu Rady bezpečnosti a že je ČLR jediným zastáncem většího vlivu afrických zemí v OSN, přitom je to naopak společné úsilí čtyř významných států, které se mj. snaží zajistit stálé křeslo i pro dva africké státy. Nutnost spolupráce mezi východoasijskými zeměmi se poprvé neprojevila až v 90. letech během asijské finanční krize, jejíž význam je v práci několikrát přeceňován (str. 92 či 106), ale již v 60. a zejména v 70. letech, kdy se sblížovaly USA s ČLR. Regionální spolupráce nevzrostla po této krizi, ale kontinuálně sílí od konce studené války.

Celá řada výše uvedených „nepřesností“ je do jisté míry omluvitelná obrovskou šíří tématu, ale autorce nemohu odpustit tvrzení, že jednotky USA se ve Východní Asii „nacházejí ji jen v Japonsku“ (str. 110). Věděla by, kde je stále dislokováno více než 20 tisíc amerických vojáků? Za největší problém diplomové práce pak považují skutečnost, že autorka pouze shrnuje některá z navrhovaných řešení sporů, ale „návrh způsobu, jak spory vyřešit s pozitivním výsledkem pro obě strany“ (str. 3) – jenž si stanovila jako jeden z cílů práce – z textu není zřejmý. Lze snad vytušit, že autorka se přiklání k obecným tezím o dialogu, kompromisu a vzájemných ústupcích zúčastněných stran a „mytologickém multilateralismu“ jako všeléku, jedině v případě tzv. Severních území se snad konkrétněji vyslovuje pro „trojostrovní řešení“ (str. 105). Přitom však konstatuje, že účastníci „nejsou dostatečně motivováni...“ V čem by měla motivace konkrétně spočívat, čeho by se měly státy vyvarovat, co mohou nabídnout a co naopak požadovat v jednotlivých sporech?

Přes uvedené výhrady se autorka vypořádala s komplikovanou problematikou a studie splňuje požadavky kladené na magisterskou práci. Doporučuji ji k obhajobě; a pokud budou uspokojivě zodpovězeny položené otázky, navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou.

V Praze 20. června 2006

Petr Bláha, M.A.